GPS S4 01 (M/P)

Exam Code: PSM4A/PSE4A/PSP4A

ভাৰতৰ ৰাজনীতি -১(সাংবিধানিক সচলতা)

চতুর্থ ষাণ্মাসিক

ৰাজনীতি বিজ্ঞান

খণ্ড - ২

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

বিষয় বিশেষজ্ঞ মণ্ডলী

ড° শান্তণু চক্রৱর্তী, কটন বিশ্ববিদ্যালয়

ড° ধ্রুব প্রতিম শর্মা, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়

ড° শুভ্রজিৎ কোঁৱৰ, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়

সমন্বয়ৱক্ষীঃ ড°অভিজিৎ ভূঞা, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৱাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

প্রস্তুতি গোটৰ সদস্য

অধ্যায় অৱিহণআ যোগাইছে

১০ **ড° পংকজ কুমাৰ শর্মা**
কুমাৰ ভাস্কৰ বর্মা সংস্কৃত আৰু পুৱাতন অধ্যয়ন বিশ্ববিদ্যালয়

১১ **খালেদা চুলতানা আহমেদ**
গৱেষিকা, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়

১২ **ড° পংকজ কুমাৰ শর্মা**
কুমাৰ ভাস্কৰ বর্মা সংস্কৃত আৰু পুৱাতন অধ্যয়ন বিশ্ববিদ্যালয়

১৩ **কৃষ্ণমণি শর্মা,**
জে. বি আইন মহাবিদ্যালয়, গুৱাহাটী

১৪ **উর্মিমালা সেনগুপ্ত**
প্রাক্তন গৱেষণা সহায়ক , অ'. কে. ডি. ইনষ্ট্রিটিউট অৱ চ'চিয়েল চাইন্স এণ্ড ডেভেলপমেণ্ট, গুৱাহাটী

১৫ **ড°অভিজিৎ ভূঞা,**
কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৱাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

ভাষান্তৱকাৰী

প্রভাত ভূঞা, গুৱাহাটী
আৰু
গীতাঞ্জলী মেধি,
কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৱাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়
(অধ্যায় ১০)

চন্দন ঠাকুৱীয়া
হৱি গায়ত্রী দাস মহাবিদ্যালয়, গুৱাহাটী
(অধ্যায় ১১)

প্রভাত ভূঞা, গুৱাহাটী
(অধ্যায় ১২,১৩)

ড° উদ্দীপন দত্ত
গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়
(অধ্যায় ১৪)

গীতাঞ্জলী মেধি,
কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৱাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়
(অধ্যায় ১৫)

সম্পাদনাঃ

বিষয়ৱস্তু আৰু ভাষা সম্পাদনা ঃ ৱুণমণি বৱা ফুকন, চন্দ্রপুৰ মহাবিদ্যালয়, গুৱাহাটী (অধ্যায় ১)
মৃনাল জ্যোতি গোস্বামী, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৱাজ্যিক মুক্ত মহাবিদ্যালয় (অধ্যায় ১১,১৪)
উৎপলা পাঠক, গুৱাহাটী (অধ্যায় ১৩)
উদ্দীপন দত্ত, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয় (অধ্যায় ১৪)

গাঁথনিক সম্পাদনাঃ **ড° অভিজিৎ ভূঞা,** কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৱাজ্যিক মুক্ত মহাবিদ্যালয়,

অক্টোবৰ, ২০১৮

This Self Learning Material (SLM) of the Krishna Kanta Handiqui State Open University is made available under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike4.0 License (international): http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৱাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ হৈ পঞ্জীয়কৰ দ্বাৰা মুদ্রিত আৰু প্রকাশিত।

মুখ্য কার্যালয় ঃ পাটগাওঁ, ৱাণী গেট, গুৱাহাটী-৭৮১০১৭ ; Web : www.kkhsou.in
উপমুখ্য কার্যালয় ঃ হাউচফেড কমপ্লেক্স, দিচপুৰ, গুৱাহাটী - ৭৮১০০৬

এই শিক্ষণ সামগ্রী প্রস্তুতিৰ বাবে আর্থিক অনুদান আগবঢ়োৱা
দূৰ শিক্ষা ব্যুৰো, বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ ওচৰত বিশ্ববিদ্যালয় কৃতজ্ঞ।

বিষয়সূচী

পৃষ্ঠা নং

অধ্যায় ১০ ঃ **নাগৰিকত্ব** ১২৫-১৩৪

নাগৰিকত্বৰ অর্থ ; ভাৰতীয় পটভূমিত নাগৰিকত্বৰ সাংবিধানিক আৰু ন্যায়িক সুবিধাসমূহ ;
ভাৰতত নাগৰিকত্ব লাভৰ উপায় ; ভাৰতত নাগৰিকত্ব হেৰুৱাবলগীয়া হোৱাৰ কাৰণ

অধ্যায় ১১ ঃ **ভাৰতীয় সংবিধানৰ সংশোধনপদ্ধতি** ১৩৫-১৪৩

ভাৰতীয় সংবিধানৰ সংশোধন প্ৰক্ৰিয়া ঃ ভাৰতীয় সংবিধানৰ সংশোধনৰ পদ্ধতিসমূহ ,
ভাৰতীয় সংবিধান সংশোধন প্ৰক্ৰিয়াৰ সমালোচনা ;
আমেৰিকাৰ সংবিধান সংশোধনী পদ্ধতিৰ লগত এক তুলনামূলক অধ্যয়ন

অধ্যায় ১২ ঃ **ভাৰতীয় সংবিধানৰ মূল গাঁথনি আৰু সংশোধন** ১৪৪-১৫৩

ভাৰতৰ সংবিধানৰ মূল গাঁথনিৰ সংশোধনী সমস্যা ; মূল গাঁথনি ধাৰণাৰ সমালোচনা ;
ভাৰতৰ সংবিধানৰ কেইটামান গুৰুত্বপূৰ্ণ সংশোধনীৰ ওপৰত দৃষ্টিপাত

অধ্যায় ১৩ ঃ **ভাৰতীয় সংবিধানৰ দৰ্শন আৰু আদৰ্শ** ১৫৪-১৬৪

ভাৰতীয় সংবিধানৰ দৰ্শন আৰু আদৰ্শসমূহ ঃ প্ৰস্তাৱনা ; ভাৰতীয় সংবিধানৰ উৎসসমূহ

অধ্যায় ১৪ ঃ **ভাৰতবৰ্ষৰ ৰাজ্যসমূহৰ পুনৰ গঠন** ১৬৫-১৮২

ভাৰতৰ ৰাজ্যসমূহৰ পুনৰ গঠন ;
নতুন ৰাজ্য গঠন, চাৰিসীমা সালসলনি আৰু ইয়াৰ পৃষ্ঠভূমি

অধ্যায় ১৫ ঃ **ভাৰতত সংসদীয় গণতন্ত্ৰ** ১৮৩-২০২

ভাৰতত সংসদীয় চৰকাৰৰ পৃষ্ঠভূমি ; ভাৰতত সংসদীয় গণতন্ত্ৰৰ সাংবিধানিক
আধাৰ আৰু নিৰ্বাচনী ইতিহাস ; ভাৰতত সংসদীয় গণতন্ত্ৰৰ সক্ৰিয় কাৰ্যকলাপঃ
প্ৰত্যাহ্বান আৰু ভৱিষ্যত

দ্বিতীয় খণ্ডৰ পৰিচয়

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ স্নাতক মহলাৰ ৰাজনীতি বিজ্ঞান বিষয়ৰ চতুর্থ ষান্মাসিকৰ প্রথম পাঠ্যবিষয়ৰ এইটো হ'ল দ্বিতীয় খণ্ড। ৰাজনীতি বিজ্ঞানৰ স্নাতক চতুর্থ ষান্মাসিকৰ প্রথম পাঠ্যবিষয় খনৰ শিৰোনাম হ'ল ' ভাৰতৰ ৰাজনীতি -১(সাংবিধানিক সচলতা)'। পাঠ্যবিষয়টোৰ দ্বিতীয় খণ্ডত ন টা অধ্যায় (অধ্যায় ১০-১৫) সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে।

দশম অধ্যায়ৰ আলোচনাৰ বিষয় হ'ল নাগৰিকত্ব।

একাদশ অধ্যায়ত ভাৰতীয় সংবিধানৰ সংশোধন পদ্ধতিৰ সৈতে পৰিচয় কৰাই দিব খোজা হৈছে।

দ্বাদশ অধ্যায়ত ভাৰতৰ সংবিধানৰ মূল গাঁথনিৰ সংশোধনী সমস্যাৰ এক বিশ্লেষণ দাঙি ধৰা হৈছে।

ত্রয়োদশ অধ্যায়ৰ আলোচনাৰ বিষয়বস্তু হ'ল ভাৰতীয় সংবিধানৰ দর্শন আৰু আদর্শ ।

চতুর্দশ অধ্যায়ত ভাৰতবর্ষৰ ৰাজ্যসমূহৰ পুনৰ গঠন সম্পর্কে আলোচনা কৰা হৈছে।

পঞ্চদশ অধ্যায়ত ভাৰতত সংসদীয় গণতন্ত্রৰ প্রত্যাহ্বান আৰু ভৱিষ্যত সম্পর্কে আলোচনা কৰা হৈছে।

এই পাঠ্যবিষয়টি অধ্যয়ন কৰোঁতে মূল পাঠৰ সোঁ তথা বাওঁফালে কিছুমান আয়তাকাৰ বাকচ লক্ষ্য কৰিব। এইবোৰত মূল পাঠত থকা নতুন শব্দ আৰু পৰিভাষাসমূহৰ অর্থ সন্নিবিষ্ট হৈছে। সেইদৰে — 'জানি থোৱা ভাল ' বাকচবোৰত মূল পাঠৰ সৈতে জড়িত কিছু গুৰুত্বপূর্ণ তথ্যৰ সম্ভেদ আছে। প্রতিটো অধ্যায়ত থকা 'চিন্তা-চর্চা কৰক' সমূহে অধ্যয়ন অধিক সক্রিয় আৰু ফলপ্রসূ হোৱাত সহায় কৰিব। আকৌ, 'অগ্রগতি নিৰীক্ষণ'যোগে আগবঢ়োৱা প্রশ্নাৱলীয়ে অধ্যয়নৰ অগ্রগতি সম্পর্কে স্ব-পৰীক্ষণৰ সুবিধা দিব। অধ্যয়নৰ লগে লগে উক্ত প্রশ্নাৱলীৰ উত্তৰসমূহ লিখি শেষত দিয়া 'অগ্রগতিৰ খতিয়ান'ৰ সৈতে ৰিজাই চোৱাটো অধিক লাভদায়ক হ'ব। অধ্যায়টিত আলোচিত বিভিন্ন ধাৰণাসমূহৰ বিষয়ে বিস্তৃত অধ্যয়নৰ বাবে 'অধিক জানিবলৈ' শিতানত উল্লেখ থকা গ্রন্থসমূহ সাৰথিস্বৰূপ। অধ্যায়বোৰৰ শেষত 'আৰ্হি প্রশ্ন' হিচাপে কেইটিমান প্রশ্নৰ আৰ্হিও তুলি দিয়া হৈছে।